

## Pierwsza aukcja rosyjskiego gazu dla państw bałtyckich

Joanna Hyndle-Hussein

15–17 marca Gazprom Export, dotąd nieoperująca w państwach bałtyckich spółka córka Gazpromu, przeprowadziła pierwszą aukcję gazu w tym regionie. Sprzedano 420 mln m<sup>3</sup> rosyjskiego surowca z zaoferowanych 560 mln m<sup>3</sup>. Nabywcami były głównie podmioty litewskie. Aukcja dotyczyła dostaw do końca roku 2016 – najwięcej gazu zakupiono na IV kwartał, gdy główni litewscy importerzy, jak producent nawozów sztucznych Achema, kończą odbiór gazu skroplonego od norweskiej spółki Statoil, zakontraktowanego przez terminal LNG w Kłajpedzie. Zgodnie z warunkami aukcji, ceny surowca oraz dane dotyczące zakupionych ilości są poufne.

### Komentarz

- Gazprom Export dotąd nie działał na rynku bałtyckim, gdyż do jego zadań należała obsługa państw innych niż wchodzące w skład byłego ZSRR. Przeprowadzenie aukcji rosyjskiego gazu dla klientów z regionu świadczy o tym, że poprzez zmiany liberalizacyjne w sektorze energetycznym, wynikające z implementacji zasad polityki energetycznej UE, Gazprom został zmuszony do postrzegania bałtyckiego rynku gazu jako części europejskiej przestrzeni, a nie jak dotąd jako obszaru swojej dominacji gospodarczej.
- W 2016 roku trzy największe spółki na Litwie importujące gaz zawarły nowe porozumienia z norweskim Statoilem na dostawy LNG przez terminal w Kłajpedzie, odrzucając w ten sposób niekonkurencyjną cenowo ofertę Gazpromu – ok. 19 euro/MWh (ok. 200 euro za 1000 m<sup>3</sup>). W efekcie Statoil objął ponad połowę rynku dostaw gazu na Litwę (który w roku 2016 skurczy się do 2 mld m<sup>3</sup>). W związku z tym Gazprom Export znacznie zredukował swoje plany i skierował na aukcję jedynie 560 mln m<sup>3</sup>, z czego sprzedał 75%. Według reprezentantów państwowej spółki Lietuvos dujų tiekimas cena jest korzystna, co sugeruje, że jest ona niższa od tej, jaką płacą za gaz LNG. Aukcja jako instrument wolnego rynku stymuluje konkurencję pomiędzy dostawcami oferującymi LNG a Gazpromem. Gazprom uzyskał natomiast narzędzie do sondowania potrzeb rynku, gdzie popyt maleje, a klienci nie są zainteresowani podpisywaniem umów długoterminowych.
- Przewaga podmiotów litewskich wśród uczestników aukcji wynika stąd, że w regionie bałtyckim jedynie Litwa nie planuje podpisania kolejnej umowy długoterminowej na dostawę gazu z Rosji (ostatnia wygasła w roku 2015). Litwa wprowadziła najbardziej prorynkowy wariant liberalizacji rynku gazu. W trakcie zmian Litwa wykupiła aktywa, jakie

Gazprom posiadał w spółkach litewskich tego sektora. Obecnie rosyjski dostawca nie ma wpływu na decyzje związane z importem gazu i rozwojem infrastruktury gazowej na Litwie. Stworzenie alternatywy w postaci terminalu LNG w Kłajpedzie zmusza Gazprom do podjęcia rywalizacji o klientów litewskich na warunkach rynkowych i konkurowania z ofertą producentów LNG. Jej pojawienie się na rynku doprowadziło do znaczącego spadku cen gazu – obecnie cena oscyluje wokół 16 euro/MWh (ok. 169 euro za 1000 m<sup>3</sup>). W Estonii i na Łotwie Gazprom wciąż posiada udziały w dużych spółkach importujących – Latvijas Gāze i Eesti Gaas. Umowy gazowe tych spółek z Gazpromem obejmują całe zapotrzebowanie obu państw na gaz, stąd ich zainteresowanie aukcją Gazprom Exportu było niewielkie.